

NIETS te zeggen; GOD spreekt. Menschen, hoort toe; niet de koning van Israël spreekt tot u zijn laatste woord, doch de God van Israël spreekt zijn groote woord. Uw koning was uw trots, dat bewijzen al uw gezangen. Doch uw God is uw Rots; daar is maar één onwankelbaar in de branding van uw leven. Niet IK, maar HIJ.

Vreemd is dat. Want waarom noemde hij nu eerst zoo met nadruk eigen kwaliteiten? Als hij voor het laatst aan zijn volk zijn rotssteen wilde wijzen in God, waarom dan eerst die nadruk: de held, hoog verheven; de gezalfde van Israël's God en de lieveling van uw paalmen?

Het houdt verband met den inhoud van het hem gegeven orakel. Een Heerscher over de menschen — rechtvaardig; een Heerscher van vreeze voor God. Immers, dat is 't helmwee van Israël, precies als van ons. De heele wereld wordt verstikt door de tyrannie. Toen net als vandaag triomfeerde het recht van den sterkste. Is het ook vandaag niet de benauwing, dat degenen die in hoogheid zijn God niet vreezen en daarom geen ménsch ontzien? Israël heeft daartegenover de schoonheid van den heerscher gezien, die komen zou naar den stijl van Psalm 72. En het heeft van David gezongen, omdat hij God vreesde en daarom ook aan het volk recht deed op hun klacht. Maar dat is nu de inhoud van het Woord Gods, dat David als zijn laatste woord mag doorgeven: die Heerscher komt! Juist daarom heeft David eerst zijn eigen hoogheid genoemd.

Want hij ziet ze allen komen tot zijn sterfbed, en het lied blijft in de keel hun steken. Ze zeggen: als David krijgen we nooit een ander. Aan dat bedroefde volk geeft de koning nu zelf zijn testament. En hij zegt: ge hebt de opgaande lijn bij mij gezien, van de schaapskooi tot het paleis? Het is nog niets. Noemt ge mij den held, hoog verheven? En wilt ge nu klagen: de glorie vergaat? De Rots van Israël zegt: de groote Heerscher moet nog komen. Kijk niet terug naar David en wat ge in hem verliest, doch zie vooruit naar den komenden Heerscher en wat ge in Hem ontvangt. Hangt de harp niet aan de wilgen, omdat ge voortaan van David niet meer zingen kunt, doch haalt haar bij mijn sterven te voorschijn, want Hij komt, de Heerscher, die het nieuwe lied der zilveren vreugde u leeren gaat. Wilt ge mij rechtvaardig noemen? Zwijgt van David: is Bathseba er niet, en Uriah? Ben ik God-vreemd geweest? Maar ik denk aan Rizpa, en aan Arauna's dorschvloer. Ziet met mij uit naar Hem, die komt; die inderdaad rechtvaardig heeten kan, en aan wiens regiment de godsvrucht zoo inhaerent is, dat hij „Heerscher van vreeze voor God" heeten kan.

Komt broeders, het licht van David gaat onder; het is niet erg; hij heeft in al zijn heerlijkheid slechts een kaars laten flakkeren. Het licht van den Christus verrijst. Komt, broeders, ik met mijn schamel levenseinde, en met mijn herinneringen, schoon en droevig, gij met uw vreugde over vroeger en uw zorgen voor straks, laat ons allen Hem verwachten, die komen gaat.

Ik in mijn graf en gij in uw leven, wij schulven op, dagelijks verder, naar Hem, die komen gaat.

Nu kunnen we op den Oudejaarsavond om ons heen-zien. In deze barre wereld, waar het geweld tiert en het recht struikelt en de Velligheidsraad zijn spel speelt. In deze wereld, die God niet vreesd en geen mensch ontziet. We zien den chaos komen en de tyrannie, en de glans van het leven dooft. We kunnen den barst in eigen leven aanschouwen. Want wij schulven op naar den dag van Hem, rechtvaardig en vreeze-zende God; van Hem, die was en die is, en die toch nog komen moet. Dit jaar ook, en alle dagen die nog volgen gaan, ze zijn vol van Zijn advent. Daarom kan ik gelooven, dat de wereld bloeien zal als het paradijs: Hij komt, rechtvaardig Heerscher over de menschen, en vreeze-zende God. Nu gaat het leven bloeien. Hij verrijst als het morgenlicht; als de zon op een morgen zonder wolken, die glans legt na den regen op het groen van het land.

We hebben dat allen wel eens gezien op een zoelen zomermorgen, als het 's nachts geregend had en 's morgens de hemel stralend boven de aarde stond. Alles vochtig nog van den regen, maar daarboven de zoete zon en een lauwe lucht, op een morgen zonder wolken. U weet het wel: dan zie je het leven botten.

David zegt dus: broeders, zegt niet in uw hart: nu gaat het donker worden voor koning en volk, want David gaat sterven. Want uw Rotssteen heeft gesproken: de Christus komt als het prille licht van een jongen zomermorgen, met de onbeteugelde persing van het leven dat triomfeert en glanzend uit den nacht van regen verrijst. Deze koning grijpt dus stervend naar woorden, die spreken van den doorbraak van het eeuwige leven. En hij heeft reden daartoe. Want „niet zomaar iets is mijn huis bij God". Davids dynastie is niet een aangelegenheid, waar God niet serieus over spreekt, iets dat bij God als onbeduidend geldt. Want Hij maakte hem immers een eeuwig verbond? Een serieuze rechtshandeling? Alles is nauwkeurig gestipuleerd en wel geregeld. En het is ook officieel bekrachtigd met eeden, en verzegeld, en zoo gegarandeerd. Nu kan David alles ontvallen: het leven en de troon en het volk; nu kan Israël achterblijven, verweesd en vereenzaamd. Doch het testament van God

ligt daar, het noemt alle schatten en het garandeert ze ook.

Dus zegt David: zingt niet meer van mij, geen lofzangen nu, en geen klagzangen straks, doch zingt van het verbond, wel verordeneerd en bewaard; zingt van den Heerscher, die komt en van de zegepraal van het leven door Hem. Want ge hebt veel van mij gezongen: ik deed uw leven bloeien, ik was als de zon na den regen op het jonge groen. Maar ge weet niet wat ge zegt. Het heil verscheen niet in mij, en het welbehagen — alles wat u verheugt — verdwijnt daarom ook niet met mij. Het gaat juist komen. Want al wat me verlost, en al wat me verblijdt, voorzeker, zal Hij het niet doen uitspreken? Er is toch een verbond, want het testament van God geef ik door als mijn testament. Dit is niet het dieptepunt en het einde, doch het begin. De stijgende lijn gaat niet naar beneden zich buigen, de opgaande lijn gaat komen. Kijk niet naar mijn licht en klaag niet over den ondergang van dat licht; het beteekende alles nog niets: licht en leven zijn er pas bij Christus. Broeders, laten wij met onze duisternis, met den nacht die over mijn en uw leven nu valt, uitzien naar den morgen, die komende is.

En dus kunnen we allen weer verder. Want de nacht hangt boven de wereld, beklemmend en zwart. En alle wachters, voorzover ze niet liegen, zeggen: de morgenstond is gekomen, en nog is het nacht. Daar is geen uitzicht meer. Om van persoonlijke schaduwen maar niet te spreken. Het is een wereld van leed. Doch Christus komt. We kunnen zoo langzamerhand allen ons testament wel gaan maken in deze wereld, doch het maakt ons niet wanhopig. Want boven de somberheid van dat testament glanst mild en vertroostend het licht van zijn advent. O neen, de Kerstnacht komt niet terug; de stal en de herders, het licht der engelen en hun lied, de doeken en de kribbe, ze hebben hun dienst allang vervuld. Want het Kind is Man geworden, en opgeklommen tot God en zijn troon. En we zien Hem in deze duisternis niet. Maar het testament is bij ons gebleven, het vaste verbond. Het spreekt van alle dingen, van het geboorte des levens en van de rivier, klaar als kristal; van paarden poorten en gouden straten; van de stad, die het licht van de kaars niet behoeft, omdat de Almachtige God haar verlicht en het Lam. Het is ons alles precies gezegd, en ook gegarandeerd.

Daarom zeg ik met David, nu alles wankelt en alles

ons ontvalt: daar is een testament, wel verordeneerd en bewaard. Het heil komt en alle welbehagen ook. Alles wat me verlost en alles wat me verheugt. Hij zal het doen uitspreken. De nacht valt, maar we vragen geen wachter meer: want is er van den nacht? Want het is me verzekerd: de morgen gaat komen, de ochtend zonder wolken en de zon op het prille groen.

Natuurlijk, dan zie ik nog het onrecht in de wereld, van Amerikanen en Russen en van alle geweldigen van dezen tijd. Maar het slot van het testament spreekt over de Belialsmenschen, de nietswaardigen. Want David kende het leven. Hij wist van de boozen buiten zijn land, en ook daarbinnen. En ze wonden als doornen: je moet uit hun buurt blijven. En als je er tegen wilt optreden, blijken ze taai als een doornstruik, die zich vastzet: ze slaan hun doornenslingers uit en vormen een onontwarbaar net; je komt er niet doorheen. Er is maar één middel: ze te lijf gaan met ijzer en hout, en den brand erin jagen.

Daarom heeft Israël tot dusver van David gezongen. Hij had die boozen aangedurfd en den hof des Heeren van de doornen gereinigd. Nu gaat hij sterven. Zullen ze nu klagen, omdat ze nu opnieuw de kans krijgen om den hof te overwoekeren, nu er niemand is die ijzer en hout tegen ze opheft?

David zegt: de lieveling uwer liederen spreekt, de gezalfde van Israëls God. Groot was hij geweest bij God en bij het volk, ook vanwege de oorlogen die hij gevoerd en de tucht die hij geëffend had. Maar laten ze niet wanhopig. Hij komt, de Christus. Met een levensbloed als David niet geven kon. Doch ook met een geweld van oordeel zooals ze van hem nimmer hebben gezien. De ijzeren roede en het vuur, dat niet wordt uitgebluscht, ze komen met Hem mee.

We zien de goddeloozen de heele wereld overwoekeren en ze hechten zich vast als wondende doornstruiken. Maar ik weet: Christus komt.

De nacht daalt, en het onweer en de regen. Maar wij tellen bij God niet voor niets. En daarom houd ik aan den vooravond van onweer en regen de hoop vast op den ochtend zonder wolken, als de zon heel het leven ongebroken en ongerept glansen doet in eeuwen luister. Gods testament blijkt alleen maar boodschap van advent.

Daarom ga ik zingen van Christus, en met helmwee verbeelden zijn morgen; den morgen — ach, wanneer?

B. H.

De vette Synodocratische koe

in de wei van Dr F. L. Bos

KERKELIJK LEVEN

We hebben twee weken geleden niet onder stoelen en banken gestoken, dat naar onze meening dr F. L. Bos op de hoofdzak gecapituleerd heeft voor de Van Teylingen, synodocratische, en bewilliger in de handelingen van de uitwerpers. Natuurlijk zullen er weer enkelen boos zijn, en natuurlijk zal ik dan van die zijde afdoende tegenargumenten mogen vragen ter voorafgaande bewijsovervoering van het rechtmatige van den toorn.

Nu wil ik dr Bos evenmin als mezelf „weergelegd" zien met verwijzing naar dr J. Ridderbos. Ik herinner eraan, dat ik mijn meening heb gezegd, zonder af te wachten, wat van de zijde van dr Ridderbos gezegd zou worden.

Maar wel wil ik ter adstructie van mijn meening, wat op de hoofdzak dr F. L. Bos aan de synodocratische meening had toegegeven en dat zijn verklaring tengevolge van dit toegeven onschuldig was, er op wijzen, dat dr J. Ridderbos zelf zijn groote tevredenheid betuigt met die verklaring, op het door mij besproken (hoofd) punt, terwijl voorts deze zelfde dr Ridderbos, tengevolge van zijn verstrikt zijn in eigen uitwerpers-garen, nu ook al zóo publiek de gereformeerde belijdenis weer-spreekt, dat curatoren hem zouden aanpakken, als ze nog kerels waren..... tegenover hem.

En het is goed; dit te onthouden, stel, dat het me straks lukt te bewijzen, wat ik hier zeg. Dr Ridderbos heeft — de Veldkamp begrijpt dit zoo niet, maar dat ligt dezen keer heus aan hem — precies gedaan, wat ik destijds verwachtte: niet a a n s t o n d s reageren op de pijnlijke vraag van ds B. A. Bos, om ook eens iets zakkelijks te zeggen; en voorts, toen hij toch wel wat zeggen moest, ds Bos op de hoofdzak afvalken (de schuldbelijdenis als basis; tot nu toe is er geen enkele levende ziel, in of buiten Oosterbeek, op deze „basis" van ds B. A. Bos gaan staan). Die basis is al lang van de baan, als ik de stoute beeldspraak mag hanteeren. Maar tegenover het ontbreken van de vette koe eener acceptatie van de door ds Bos gevorderde schuldbelijdenis gaf hij een hint in de richting van een magere koe: hij stond sympathiek, en zoo meer, tegenover de „hereenigingspoging" van ds B. A. Bos, want dat „smaaldeel", dat dr H. N. Ridderbos uit de vrijgemaakte kerk wil zien lospeuteren, nu ja, dat is dan toch wat.

Sindsdien heeft nu dr F. L. Bos min of meer zich doen zien als ondersteuner van de actie van ds B. A. Bos; in de Oosterbeekse kringen zijn er zelfs, die meenen, dat hij de theologische fundeering of

inkleeding maar geven moet voor wat ds B. A. Bos heeft ondernomen als praktisch kerk-„her"-eenigings-werk.

Dat beteekent: als 't éven kan zal dr J. Ridderbos gaarne steun verleen aan de actie van ds B. A. Bos en aan die van dr F. L. Bos. Als 't éven kan, zal hij ook gaarne bijvalsbevestiging geven aan de formules die de Heeren dr F. L. Bos en ds v. Teylingen hebben geredigeerd; deze formules zijn immers te lezen in het kader van de Oosterbeekse hulpverlening aan het synodocratische blad „De Strijdende Kerk", redacteur ds Toornvliet, die zelf in eigen blad heeft verklaard, e.g. doen verklaren, dat men het blad in leven zou houden omdat de historie der VRIJMAKING nog aspecten had, die dr H. N. Ridderbos, met dr den Hartogh, beiden promotoren van dit orgaan, interesseerden, zeker met het oog op genoemd „smaaldeel". Zegt niet het tweetal dr Bos-ds v. Teylingen zelf, dat hun tweetal nieuwe formules (zie ons voorlaatste nummer) een positieve bijdrage „bedoelen te geven" voor de oplossing van de geschillen, welke bij het kerkelijk conflict van de achter ons liggende jaren in het geding waren? „Eenigheid des Geloofs" is dus ten deele voertuig geworden van de synodocratische post-acta, wat we voorspeld hebben en zeer betreuren. Maar niet verzwijgen zullen: het wordt tijd, dat men weer eens zich de feiten herinnert.

De eer van de beeldspraak van een vette koe, althans van het gebruiken er van, in dit speciale geval, komt aan dr J. Ridderbos toe. Hij „verblijdt" zich erin, en dat is volkomen in de lijn van zijn overredingen van 1944, dat dr Bos en ds v. Teylingen gezamenlijk verklaren, dat wij de kinderen der gemeente, zoolang zij zich niet als ongelovigen openbaren, bouwen de op Gods verbondsbelofte, hebben terekenen tot degenen die deel in de wederbarende genade van den H. Geest. Daarmee is ook zijnerzijds erkend, wat iedereen zal moeten erkennen, dat op het betwiste punt, dr F. L. Bos voor 100 pct. de synodocratische meening, die al zooveel ellende in de wereld gebracht heeft, heeft aanvaard. Ik hoorde, dat hij in zijn kerkbode over dat „rekenen tot" een private toelichting gegeven heeft. Die kan ons natuurlijk verder niet van meening doen veranderen, want als ds v. Teylingen soms weer een andere „toelichting" geeft, dan heeft hij daar weer „recht" toe, en anderen kunnen weer andere toelichtingen fabriceren. Wij hebben alleen maar te maken met wat er staat, en wijzen

verordeneerd behagen ook. verheugt. Hij maar we vram den nacht? at komen, de rille groen.

in de wereld, e geweldigen iment spreekt rdigen. Want boozen buiten den als door- als je ertegen ornstruik, die ra uit en vor- niet doorheen. ijer en hout,

vid gezongen. of des Heeren terven. Zullen ns krijgen om is die ijer en

n spreekt, de ij geweest bij flogen die hij i. Maar laten s. Met een le- ook met een mmer hebben at niet wordt

ld overwoeke- le doornstrui-

regen. Maar arom houd ik de hoop vast zon heel het loet in eeuwi- i maar bood-

met heimwee ch, wanneer? B. H.

MIJN LEVEN

ds B. A. Bos kerk, her"-

J. Ridderbos ds B. A. Bos n kan, zal hij de formules lingen hebben s te lezen in erleening aan le Kerk", red- ad heeft ver- blad in leven MAKING nog met dr den gaan, interes- id „smaldeel”. ngen zelf, dat rlaatste num- e geven” voor j het kerkelijk in het ge- dus ten deele che post-acta, ren. Maar niet oen weer eens

te koe, althans e geval, komt zich erin, en tredingen van zamenlijk ver- n der ge- niet als bouwen- fte, heb- n die de e- nade van zijnerzijds er- dat op het or 100 pct. de elende in de lk hoorde, dat t” een private natuurlijk ver- , want als de lichtung” geeft, anderen kun- n. Wij hebben at, en wijzen

de formule zelf af, met aller toelichtingen, de onze incluis, erbij. De tekst zelf is nu eenmaal onaantvaardbaar.

Nu heeft dr J. Ridderbos ook enkele bezwaren tegen wat verder in de formule van de predikanten dr Bos ds v. Teylingen staat. Die bezwaren betreffen dan wat er verder in te lezen staat. Wij hebben ons daarmede niet bezig gehouden in ons artikel van 2 weken geleden, want wij hadden genoeg aan de hoofdzak; de bloemlezing uit de belijdenisschriften interesseerde ons verder niet. Maar hier komt nu de beelddespraak van „vette en magere koeien” voor den dag: dr Ridderbos verklaart, dat hij, als hij de bezwaren, die tegen de REST van de formule bij hem leven, zich voor den geest brengt, al maar moet denken aan den droom van Farao: al waren de eerste koeien ook nog zoo vet, de magere kwamen en aten ze op met huld en haar. Hij heeft nog één troost: de pap wordt nooit zoo heet gegeten als ze van het vuur komt; of, om in de beelddespraak der „koeien” te blijven: in de werkelijkheid kon in Farao's dagen het ergste kwaad nog worden gekeerd (d.w.z. de magere jaren aten de vette niet heelemaal op). Nu, daar kon dr Ridderbos wel eens gelijk aan hebben: wie eenmaal begint met die miserabele compromissen, al was het alleen maar door het punt-in-geding te camoufleren, of aan de aandacht te onttrekken, die keert altijd het goede, d.w.z. datgene, wat de synodocraten „het ergste kwaad” achten en dus het meest vrezen. Dr Ridderbos erkent hier, dat acties als van Oosterbeek (waarvan die formulesmederij een verlengstuk is) nog wel zullen kunnen uitloopen ten faveure der synodocratie. Wij zijn tot onzen spijt het daarover met hem ook al eens; en de Oosterbeekenaars, die nog van goeden wille zijn, moeten nu maar eens in „De Roeper” of zoo roepen tegen dr Ridderbos, dat hij zich heusch vergist. Als ze de bewijzen erbij geven, ik zeg: de bewijzen, niet de exclamaties, dan zal ik eerbiedig luisteren. Anders ook niet.

Hiermee is intusschen duidelijk, dat die ééne uitspraak over dat rekenen van de kinderen tot degenen die in de genade des Geestes deelen, door dr Ridderbos beschouwd wordt als een vette koe (en dan synodocratisch) in de weide van óók dr F. L. Bos. Alleenlijk moet het beest tegen verslinding nog worden beveiligd, dunkt de schrijver, en hij begint er al aan.

Nu iets over dat niet meer gereformeerd spreken van dr J. Ridderbos. De heeren dr Bos ds v. Teylingen hadden beweerd, wat wij nog al „vanzelfsprekende” achten, dat ALLE kinderen der gemeente in het verbond Gods en in zijn gemeente begrepen zijn. HIERTEGEN NU HEEFT DR J. RIDDERBOS ERNSTIG BEZWAAR.

U schrijft van dit bezwaar? Ik ook. Maar ik ben toch blij, dat het zoo duidelijk is gezegd. De oogen moeten wel opgaan van de menschen, die zich nog bezig houden met Oosterbeek en zoo, en die meenen, dat men er met de methode-Toornvliet-Bos komen kan. Want ze kunnen nu zoo maar lezen, dat een man, die nog steeds de opleiding van dienaren des Woords onder de synodocratie heeft, letterlijk bezwaar verklaart te hebben tegen dit eenvoudige gereformeerde zinnetje uit antwoord 74 Catechismus.

Ja, maar, zullen ze verwonderd vragen, hoe kan dit dan? Is er geen toelichting bij?

Zeker, zeker, natuurlijk. Hier is dr Ridderbos' toelichting: hij is van overtuiging (let op dit sterke woord: overtuiging) dat dit „ALLE kinderen der gemeente” niet in den geest van de opstellers van den Catechismus is.

Daar staan we dus, Professor in Kampen. Overtuigd, dat niet alle kinderen in het verbond Gods en in zijn gemeente begrepen zijn, en dat dit nooit in de bedoeling van de auteurs van den Catechismus geweest is.

Hoe dr J. Ridderbos zich uit de impasse werkt? Wel, hij verklaart, dat de vaders bij een dergelijke uitspraak dachten aan de kinderen „in het gemeen”. Wij moeten dus de kinderen in het gemeen doopen; en „in het gemeen” beteekent niet: alle. Hoe dr Ridderbos den moed heeft, ze toch stuk voor stuk te doopen, dat is een tweede kwestie. Men kan zien, waar de Kuiperiaansche dwaling al toe leiden kan.

Intusschen, dit is verder een zaak voor den synodocratischen kerkeraad van Kampen en voor de curatoren van het instituut-Oudestraat; al zullen ze wel niets doen.

Wat ons betreft, verklaren wij, dat die meening van dr Ridderbos onhoudbaar is. Ursinus' „Schatboek”, ik neem maar de edities Bremae 1623 en Hanoviae 1634, resp. p. 497 en 394, zegt: allen en alleen zij, die leerlingen van Christus zijn, d.w.z. die metterdaad zijn, en dus ook te houden zijn (d.w.z. te behandelen zijn in rechten), als leden van de zichtbare kerk, hetzij ze dan volwassenen zijn, die geloof en bekeering belijden, hetzij ze kinderen zijn, die in de kerk geboren zijn, moeten gedoopt worden. Want alle kinderen der geloovigen zijn in het verbond en in de kerk Gods, tenzij ze zelf zich uitsluiten. Derhalve zijn ze ook leerlingen van Christus; omdat ze in de kerk geboren zijn, d.w.z. in de school van Christus; daarom onderwijst ook hen de H. Geest naar hun bevattende en leeftijd. Een oogenblik later wordt er aan toegevoegd,

dat ALLEN die tot het verbond en tot de kerk Gods behoren, moeten gedoopt worden: de kinderen der christenen behoren evenzeer als de volwassenen tot het verbond en tot de kerk; derhalve zijn ze ook even goed als die volwassenen te doopen. Verder nog: hun komt de belofte toe.

Het lijkt geen twijfel, of het „allen” van de H.H. Bos-van Teylingen is geheel en al overeenkomstig den catechismus, ook naar de bedoeling van zijn opstellers. Waarom we ook dezen volzin uit hun nieuwe formule niet de moeite van afzonderlijk citeren waard vonden: men gaat geen water naar de zee dragen.

Maar er zijn er die het eruit willen pompen.

Of het hun gelukken zal met het zeewater te doen wat de magere koeien met de vette deden? Ook dit gevaar kon wel eens meevallen in de werkelijkheid. Maar het is toch wel heel erg. En het bewijst des te meer, en mogen de Oosterbeekenaars het zich voor gezegd houden, dat wij aan nieuwe formulietjes geen seconde behoefte hebben. Ook dr Ridderbos moet maar ophouden te vertellen, wat hij nog weer eens hier poneert, dat de scheuring niet allereerst om de leer, maar om „zekere handelingen” is gekomen. Dat is toch wel wat erg onmannelijk; wil men weer ontkomen aan de schorsingsgronden, die wel degelijk het niet in alles beloven te leeren naar de formules van '42 als openbare grove zonde aanrekenenden? En wil men ons al wijs maken, dat „cand. Schilder” om „handelingen” weggestuurd is? Laat dr Ridderbos maar solliciteeren naar zijn „smaldeel”; solliciteeren dat hij voorbaat gedoemd is „bedelen” te worden, is geen werk van de christelijke hoop, en sticht geen eenigheid des GELOOFS, doch der acharrelarij.

Oosterbeekenaars, en Roepers, hoort toe: dr J. Ridderbos adviseert den heeren dr Bos en ds v. Teylingen dit woordje „allen” aan revisie te onderwerpen. Ook de normale koe dus moet door de vette slaggers worden verslonden.

Eenige bijdragen tot opening der Schriften

Waar de erfenis wordt uitgedeeld

I.

„Want de belofte is niet door de wet aan Abraham of zijn zaad geschied, namelijk dat hij een erfgenaam der wereld zoude zijn, maar door de rechtvaardigheid des geloofs”. (Rom. 4:13.)

Het betoog van Paulus in hoofdstuk vier is, zoo zagen we in het vorig artikel, opmerkelijk helder en goed te volgen; althans aanvankelijk: bij vers 13 beginnen de moeilijkheden. En deze laten zich ditmaal niet zoo gemakkelijk oplossen als die uit vers 2b, waarmee we ons een vorig maal bezig hielden. Wat de apostel in de met vers 13 aanvangende pericope zegt laat zich wel lezen zoals het er staat. Aan wijziging van den gangbaren tekst behoeven we hier niet te denken. De vraag die zich hier aan ons opdringt is deze: „Hoe loopt de redeneering hier verder? Wat wil de apostel nu precies betoogen ten verfolge op het dubbel bewijs dat hij in het voorafgaand gedeelte haalde uit de geschiedenis van Abraham?”

Grijdanus meent, dat Paulus hier handelen gaat over de principiële reden van het „zonder wetswerken”. Dat zóó de feitelijke toedracht was geweest bij Abraham, had de apostel juist aangehouden. Nu wijst hij de diepere oorzaak aan, waarom het langs dezen weg moest gaan, n.l. omdat de wet vanwege 's menschen verdorvenheid geen heil kon werken, doch enkel toorn.

Aanstands valt in te zien, dat bij de hier kort weergegeven zinswijze het zwaartepunt gevonden wordt in vers 15. Dit zou dan eigenlijk de kern van de passage 13—16 zijn.

Deze opvatting komt voorts hierop neer, dat Paulus hier zoo terugrijpen op zijn historisch bewijs uit de verzen 1—8, om dit alsnu principiële te verdiepen. Het tweede argument uit de geschiedenis, betreffende hebbend op het „tot geloof” (vers 9 en vlgg.), blijft nu blijkbaar verder buiten beschouwing, terwijl het eerste moment van Paulus' evangelie (het „uit geloof” dus) opnieuw alle aandacht heeft.

Van Leeuwen neemt 13—16 samen met 17—25 en plaatst boven dit gedeelte als opschrift: „Niet wet en geloof, maar belofte en geloof gaan samen”.

Ofschoon deze samenvatting ons niet bepaald duidelijk maakt, hoe de schrijver van de K.V. zich het verband met het voorafgaande denkt, kan ze ons in elk geval de richting wijzen, waarin we het terrein gaan verkennen.

Er duiken hier n.l. twee termen op, die tot nu toe in het betoog van hoofdstuk vier niet voorkwamen. Immers: Paulus had zich tot dusver bezig gehouden met het afwijzen van oorzakelijk verband tusschen „werken” en „rechtvaardiging” (1—8) en met het vaststellen van de volgorde van „rechtvaardiging” en „besnijdenis” (9 en vlgg.). Nu echter komt ter sprake de verhouding tusschen „belofte” en „wet”.

We willen beide grootheden eens wat nader bekijken.

De belofte — om daarmee nu maar te beginnen — wordt bepaald door de toevoeging „n.l. dat hij de we-

Moge al dit revisieverzoek zelf aan geen revisie onderworpen zullen worden van de zijde van den indenaar van het verzoek, wij mogen ons laten waarschuwen. Ziet ds B. A. Bos nu ook niet langzamerhand, waar hij aan toe is? Dr Ridderbos: géén basis voor de schuldbelijdenis die van hem door ds Bos gevraagd is, en géén aanvaarding van den catechismus in zijn nuchtere klassieke uitlegging. En dan toch maar samenplakken? Kom toch: het is immers allemaal een ijdelheid, ijdelheid dan de ijdelheid zelf, zoolang niet royaal en eerlijk wordt teruggekomen van het ongereformeerde drijven van 1944 en 1946 en vervolgens, ook in Eindhoven? Wie „op de grens” van kerk en secte hebben gestaan in het schorsen-gaan, die zijn óver die grens heengeschoven daarna, en staan nu binnen dat gebied wel te applaudiseren aan ds B. A. Bos, maar dit doen ze NIET om terug te keeren, maar om hun „smaldeel” te lokken.

Wij laten voorts de beweringen van dr Ridderbos gaan; hij heeft nog niet getoond te verstaan, wat „conditie” is bij de gereformeerde theologie. Maar dat blijft rusten. Zijn aanval op den catechismus is ditmaal de hoofdzak.

En wat die dubbelzinnige formule „rekenen tot” betreft: niet alle kinderen zijn in het verbond volgens dr Ridderbos? En toch wel allen „rekenen tot”? Maar dan kan dr Ridderbos de „vette koe” van deze „rekenen-tot”-uitspraak alleen handhaven, als hij „rekenen tot” opvat als „houden voor”.

Daar gaat dr Bos' interpretatie van „rekenen tot”.

Het is bewijs nummer zooveel voor mijn bewering: Oosterbeek etc. is FACTISCH een aanval op de vrijmaking als actie van trouw. En alles een heenwerken naar de oneerlijke vervangingsformule van '46. En al worden er weer enkelen boos: we zullen toch de nuchtere waarheid hebben te zien.

K. S.

POP WETENSCH. SCHETSEN

relderfgenaam was”. We vragen ons als vanzelf af, wat dat inhoudt. Grijdanus zegt er het volgende van: „Dat omvat meer dan verkrijging van Kanaän als bezitting met allerlei aardse zegeningen. Het ontvangen van alles, de geheele wereld, wordt er mee aangewezen, zooals dat door Israëls bezit van Kanaän werd gesymboliseerd, en gelijk het eerst na den jongsten dag ten volle verwerkelijkt zal zijn”.

Nu is dit zeer zeker niet onjuist. Maar toch staat het te bezien, of we daarmee kunnen volstaan. We meenen, dat hier een ander aspect niet alleen niet mag verwaarloosd worden, maar zelfs op den voorgrond treedt. Dit valt, dunkt ons, te constateeren op grond van een vergelijking tusschen het onderhavige gedeelte van Romeinen en zijn parallelplaats uit Galaten 3. In de verzen 15—18 van laatstgenoemd hoofdstuk is n.l. dezelfde kwestie (t.w. de verhouding tusschen belofte en wet) aan de orde. En de belofte daar bedoeld is dezelfde als die uit Rom. 4:13, t.w. die van de erfenis. Dat blijkt uit het door Paulus daar gebruikte beeld van een testament; en tenslotte wordt het ook met zooveel woorden gezegd in vers 18, een tekst die formeel zeer veel gelijkenis vertoont met Rom. 4:13.

Maar uit het verband wordt duidelijk, dat het in deze belofte eigenlijk gaat om de uitbreiding van den zegen Abrahams tot de heidenen (vgl. yss. 8, 14). En deze omstandigheid geeft ons aanleiding, te vermoeden, dat óók in de parallelplaats (Rom. 4:13—18) het accent valt op het wijde bereik van de belofte.

Nu vinden we ook in den tekst zelf aanwijzingen in deze richting. In de eerste plaats is het minstens zoo natuurlijk, dat Paulus in 13—16 zijn betoog uit de voorafgaande verzen (9 en vlgg.) voortzet als dat hij hier zou aansluiten bij de verder terugliggende verzen 1—8. En in de tweede plaats is aan het slot van ons gedeelte de omvang der belofte heel duidelijk beklemtoond („....., ten einde de belofte vast zij al den zaden, niet alleen dat uit de wet is, maar ook dat uit het geloof Abrahams is, welke is een vader van ons allen, gelijk geschreven staat: 'Ik heb u tot een vader van vele volken gesteld'...”, yss. 16, 17).

Onze nadere kennisname van de erfenis-belofte doet dus den indruk achterblijven, dat we in 13—16 een voortspinnen hebben aan de draad uit 9 en vlgg., m.a.w. dat de apostel zich nog bezig houdt met het moment „tot geloof”.

Deze indruk wordt versterkt, wanneer we nu in de tweede plaats wat nauwkeuriger acht geven op de in vers 13 aan de orde gestelde wet.

Ook hier doen we er goed aan, rekening te houden met Gal. 3. Dat is allereerst van belang voor het vaststellen van haar identiteit en in de tweede plaats voor het zuiver zien van haar functie.

Ad 1. Grijdanus meent, dat we in onze verzen niet bepaald gesproken moeten denken van de wet op Sinaï gegeven, maar meer van een wet in 't algemeen. Hij ziet een aanwijzing daarvoor in het ontbreken van het lidwoord. Er staat n.l. niet, zooals de Statenvertaling het weergeeft: „de wet”, maar „wet” zonder meer.

We moeten bij dit argument wel even langer stilstaan, omdat we hier stooten op een van de elemen-